



## A 2012/2013. tanévi Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny

### MOZGÓKÉPKULTÚRA ÉS MÉDIAISMERET döntő forduló

#### Javítási útmutató

#### A. feladat

*A feladat két részére 15-15, összesen 30 pont adható.*

**a) az első, elemzési részben különösen az alábbi megfigyelések, formanyelvi eszközök alkalmazására épülő indokolt észrevételek értékelendők:**

- a film alapállítása, hogy az a kislány, aki az első blokkban kimenekül a nyilasterror vérengzéséből, ugyanaz a személy, akit idős néniként leöntenek az Árpád-sávos zászlóval flangáló legények, s akiben ez felidézi azt a hajdani szörnyűséget (ha valaki nem ismerné fel ezt a szerkesztési megoldást, nem kaphat az elemzésre 5 pontnál többet)

- Az első blokk gyors képváltásai, a kézikamerás, sok takarással, a mozgó, kavargó testek közötti pillanatnyi átlátásokkal dolgozó felvételei egymásra torlódó montázsai a nézőt abba a pozícióba helyezik, mintha ő is ott lenne a tömegben, tudva, de ésszel mégsem felérve a felfoghatatlant;

- mindez teljes kontrasztban van a második blokk (a vasúti híd alatti) résszel, amely lassú, pontos, esztétikus kompozícióban fahrtól a faágon összegubódzva ülő kislányra, időt teremtve ezzel arra, hogy a nézőben felidéződhessen a „megmenekült, de hogy lehet így tovább élni” – gondolat.

- a harmadik blokk évtizedes időugrásait, egy életet leíró montázsát az azonos irányba tartó járás és az azonos frontális kompozíció fogja össze;

- a záró rész többszörösen is megidézi a tragikus nyitójelenetet, részben a víz-motívummal másfelől a másokat megalázó fiatal férfiakkal, de az újra zaklatott felvételekkel, melyeket ugyanazzal a torlódó montázstechnikával halmoz egymásra a filmkészítő, mint ami az első részt jellemezte.

- a film elején megjelenik a vonathang, ami erősen asszociáltat a haláltáborokba vivő vonatokra, meghatározó a károgó madarak hangja és a halkán mormolt ima. A hang tér – bár a második blokkban felbukkanó távoli zongorafutamon kívül a záró részig a képekhez köthető elemekből épül fel – (sírás, Dunába lökött gyerekkocsi zaja, lépesek, vetkőzés, vonszolás és a puska lövések, sortüzek hangja, beszéd alig van, csak a nyilas fegyveresek néhány durva szófoszlánya érthető), mégis inkább stilizált, mint reális. Az elbeszélés hangja, nem a cselekményé, s ez különösen igaz a záró jelenetre, amelyben a halk lépéshang emlékeztet csak a külső, hallható valóságra, a dübörgő rock és az üvöltés az idős emberben visszhangzó világ hangja.

A pontozás során egy-egy releváns formanyelv-használatra vonatkozó megoldás és annak helyes értelmezése 1-1 pontot ér, és a hibátlan válaszhoz legalább hat fontos észrevétel szükséges (12 pont). További három ponttal értékelhető a logikus, felépítésben is igényes, elemzői érzékenységről tanúskodó elemző szöveg megalkotása.



**b) a film célszerű, rövid ismertetése (amely egyfajta egyszerű, de nagyon világos értelmezése is a műnek) maximum 5 ponttal jutalmazható.**

*A személyes vélemény kifejtésében csak a kritikai szempontból releváns gondolatok, megfigyelések értékelendők (vagyis az olyan felvetések miszerint ez egy „fontos” film mert „emléket állít”, vagy „díjat is kapott” nem érnek pontot.)*

*A tetszés vagy a nem tetszés sem értékelendő önmagában (pontot nem arra kap a versenyző, hogy „helyesen” állapítja –e meg a mű valós esztétikai értékeit és hibáit, kizárólag a tényleges pozitív és bíráló kritikai észrevételekre.*

*Az elemzés során feltárt formanyelvi megoldásokkal indokolt értéktartalmú észrevételek gondolatokként 1-4 ponttal jutalmazhatóak a megfogalmazás és indoklás színvonalától függően. A hibátlan válaszhoz legalább három, kritikai szempontból is releváns gondolat kifejtése szükséges pl. a következők vagy más, indokolt megfigyelések alapján.*

*- a film némileg didaktikus, mert a záró jelenet nem megoldott. Gondolatilag igaz és erős, de csak meglepetésként és ötletként működik, jelentésként nem.*

*- az élet-út blokk sem működőképes, csak illusztrál, nem tesz semmit hozzá ahhoz, ahova a második blokk végén eljutott a néző, hogyan lehet egyáltalán élni azok után.*

*- mivel az 1945. januári megtörtént események egyfajta rekonstrukciójával kezdődik a film (sőt a zárójelenet is megtörtént eseten alapul), a rekonstrukciós dokumentum és a fikció sajátos kombinációja a film, amit nagyon elegánsan oldott meg a filmkészítő a hangvilág stilizációjával, a kézikamera-felvételekkel és a blokkonként változó montázmegoldásokkal.*

*További három ponttal értékelhető a logikus, felépítésben is igényes, kritikai érzékenységről tanúskodó szöveg megalkotása.*

## **B. feladat**

*A feladat két részére 15-15, összesen 30 pont adható.*

**1) állításonként 0-3 pontot kaphat a versenyző, függően annak relevanciájától, a megfogalmazás és a kifejtés pontosságától, az Armstrong-esettel való kapcsolat érvényességétől például az alábbiak szerint (vagy más, helyesen kifejtett szempont alapján):**

*- a média s különösen a bulvármédia számára a legeladhatóbbak az ismert emberekkel kapcsolatos különleges, drámai, küzdelmes, konfliktusos és érzelmekben gazdag események, melyek karrierjüket segítik vagy éppen tönkreteszik. Armstrong diadalai – amelyben magát (betegségét), másokat (és a „hegyeket”) detronizálta, hererákja utáni nemzőképességét bizonyítva a természetet is „legyőzte” és bukása, amely az egész versenysportot kérdőjelezi meg, pont ilyen;*

*- Armstrong hős-figurája egyfajta mitikus hősként épült, éppen mert már-már természetfeletti teljesítményt produkált -, erre ritkán adódik lehetősége a médiának, ki is használta;*

*- az emberfeletti teljesítményeket jegyző emberek leleplezése – például a sportban (atléták, úszók), de más területeken is (például a földrajzi felfedezések során) részben feladata a médiának (mint a morális rend konstruálójának és egyben őrének);*

*- Armstrong egymaga óriási hirdetési-üzleti felületként működött, vagyis rengeteg pénz „volt benne”, a reklámpar (és így a reklámpartól erősen függő média) a legutolsó pillanatig az ártatlanságában volt érdekelt (csapata, a US Postal mögött például a Discovery Channel állt), Kétszer New York*



*Maratonon is futott, a verseny egész közvetítését rá építették, szinte többet mutatták a kamerák Amerika hőseit, mint a profi maratonistákat. George W. Bush-sal is szívesen mutatkozott, közös biciklizést tartottak az Irakban és Afganisztánban megsérült amerikai katonák előtt tisztelegve;*

*- a bukás a médiában (is) elementáris, minél magasabb pozícióban kerül meg valaki, a bukás annál erősebb, látványosabb - ha a „hüvelykujj” lefelé mutat, nincs kegyelem és nincs mérlegelés. A média egyszerűsítő narratívái lehetetlenné teszik az árnyalt számvetést. Hiába, hogy Armstrong valóban óriási teljesítményt produkált, doppingvétsége minden egyéb teljesítményét eltörölte;*

*- A történet több „műfaj” tematikai keretén belül is megszólíthatta a közönséget, a „cselekmény” a legkorszerűbb technika, az orvosi-biológiai felfedezések világának titkait, egyfajta gépi-robotember már-már sci-fi képzetét éppen úgy tartalmazta, mint a bűnügyek világát, az üldöző-üldözött izgalmát. Az összezárt, egymástól függő kisközösségek feszült belső drámái is megjelentek benne (a versenybicikli-sport mint team-munka), ahogy a románc (Armstrong válása után híres nővel került kapcsolatba) vagy a jótékonyág is (Livestrong alapítvány).*

**2) további 1-4 pontot kaphat a versenyző, ha helyesen említ meg és jól értelmez az Armstrongé-eset kontextusában legalább három olyan, a média által felvetett narratívát, amely a morális renddel kapcsolatos, például az alábbiak szerint (vagy más, helyesen kifejtett szempont alapján):**

*- ártatlanság, becsület, igazmondás kontra hazugság, csalás, megtévesztés, bűnösség – a doppingolással kapcsolatos médiareprezentáció ennek a morális dichotómiának a lenyomata;*

*- becsvágy, hatalomvágy kontra szerénység, a tehetséggel való mások javára (is) szolgáló sáfárkodás*

*- a sikerek, az Amerika hőse-szerep átalakításával egy másféle Armstrong-kép íródik (visszafelé is), amely a klasszikus hataloméhes törtető karaktert fogalmazza a sportolóban;*

*- bajtársiasság, áldozatkészség, empátia kontra mások kárára felemelkedés, érzéketlenség – Armstrongot nem csak a doppingellenes ügynökség, hanem saját versenytársai vallomásai is ellehetetlenítették;*

*- mások védelme, a felelősség vállalása, bűnbánat, kontra a felelősség másokra háritása, számító hozzáállás – az ügyvédek felkészítésével és kíséretében lejátszott beismerő show, a doppingolást segítő orvos és kísérő csapat adatainak hermetikus védelme mára egy új narratívát épít, amelyben Armstrong már a tényfeltáró médiával vívja újabb küzdelmét, ahol a média újfent megtalálhatja egyik legfontosabb identitási pontját a morális rendet ért támadás kapcsán.*

*További három ponttal értékelhető a logikus, felépítésben is igényes, kritikai érzékenységről tanúskodó szöveg megalkotása.*